

فارسی هفتم

درس اول زنگ آفرینش (شعر از قیصر امین پور)

سرفصل اول کتاب: زیبایی آفرینش

جهان، جمله فروغ روی حق دان حق اندر وی ز پیدایی است پنهان تمام جهان هستی را نشانه ای از روشنایی چهره خداوند بدان و خداوند در این جهان از آشکار بودنش پنهان است (آفرینش خداوند وجود خداوند است که با چشم دیده نمی شود)	جمله: همگی، تمام / فروغ: روشنایی، نور / حق: خدا حق: آرایه تکرار فروغ روی حق: کنایه از نشانه های وجود خداوند پیدا، پنهان: تضاد / روی حق: تشخیص مفهوم بیت: وجود خداوند
---	---

دستور زبان: بیت دو جمله دارد فعل های آن « دان و است » / جهان: مفعول (چه چیزی را دان؟ جهان را) / جمله: قید /
فروغ روی حق: مسند (جمله چهار جزئی مفعول و مسند) نهاد / وی: متمم زیرا حرف اضافه اندر قبل از وی آمده است / پیدایی: متمم زیرا قبل از آن حرف اضافه « ز »
است / حق: مضاف الیه روی است
مصرع دوم: حق: نهاد / وی: متمم زیرا حرف اضافه اندر قبل از وی آمده است / پیدایی: متمم زیرا قبل از آن حرف اضافه « ز »
آمده است / پنهان: مسند / است: فعل اسنادی

تاریخ ادبیات:

شیخ محمود شبستری (سعدالدین محمود بن امین الدین عبدالکریم بن یحیی شبستری)
زادروز: ۶۸۷ هجری قمری در شبستر
درگذشت: ۷۲۰ هجری قمری (۳۳ سالگی)
آرامگاه: شبستر
محل زندگی: شبستر و تبریز
ملیت: ایرانی
استاد: امین الدین و بهاء الدین یعقوب تبریزی
دین: تصوف و عرفان
آثار: مثنوی گلشن راز به نام آن که جان را فکرت آموخت، «حق الیقین»، «شاهد نامه»

آزمون

- ۱- کدام آرایه ها در بیت «جهان، جمله فروغ روی حق دان // حق اندر وی ز پیدایی است، پنهان» وجود دارد؟
(۱) تضاد و تشبیه (۲) تضاد و تکرار (۳) تکرار و تشبیه (۴) مراعات نظیر و تشبیه
- ۲- «جهان جمله فروغ روی حق دان» این مصراع با کدام گزینه ارتباط مفهومی بیشتری دارد؟
(۱) ای هست کن اساس هستی (۲) منتظران بهار فصل شکفتن رسید
(۳) معرفت کردگار دیدن این عالم است (۴) ای خدای بی نهایت جز تو کیست؟
- ۳- شعر «جهان جمله فروغ روی حق دان» حق اندروی ز پیدایی است پنهان» از کیست؟
۱- فروغ ۲- شیخ محمود شبستری ۳- بیدل دهلوی ۴- قیصر امین پور
- ۴- با توجه به بیت «جهان، جمله فروغ روی حق دان / حق اندروی ز پیدایی است پنهان» کدام گزینه نادرست است؟
۱- دنیا جلوه ای از جمال خداوندی است. ۲- بیت ۳ جمله دارد. ۳- «جهان» مفعول است ۴- خداوند از نهایت آشکاری به چشم نمی آید.

قالب این شعر چهار پاره است

چهارپاره یا چارپاره یا دوبیتی پیوسته، یکی از قالب‌های شعر فارسی است. این قالب در شعر کلاسیک فارسی تازه است و پس از مشروطیت در ایران رواج یافته‌است. چهارپاره از دوبیتی‌هایی با معنای منسجم تشکیل شده‌است، که مصرع‌ها هم‌وزن نباشند.

چهار پاره

چهار پاره : دوبیتی‌هایی است با قافیه‌های مختلف که در معنی به هم پیوسته اند و معمولاً مصرع‌های زوج هر دوبیتی هم قافیه است

موضوع چهار پاره: درون مایه چهار پاره بیشتر اجتماعی و غنایی (احساسی) است.

این قالب پس از مشروطه در ایران رواج یافت و تلاشی بود در جهت ایجاد یک نوع قالب جدید که بتواند موضوع و درونمایه‌ای تازه داشته باشد.

سرایندگان معروف چهار پاره: خانلری، فریدون مشیری، تولّی

شکل قافیه در قالب چهار پاره:

* _____

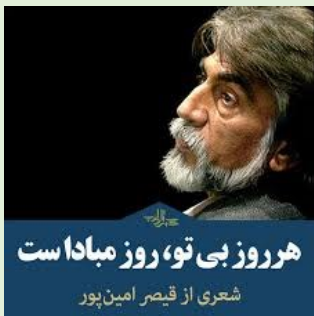
* _____

× _____

× _____

۱- صبح یک روز نوبهاری بود روزی از روزهای اوّل سال صبح یکی از روز های فصل بهار بود و سال تحصیلی جدید آغاز شده بود	صبح، روز ، بهار: مراعات نظیر روز: تکرار روز، سال: مراعات نظیر
۲- بچه‌ها در کلاس جنگل سبز جمع بودند دور هم، خوش حال بچه‌ها در کلاس دور هم جمع شده بودند و خوشحال بودند.	کلاس جنگل: تشخیص بچه‌ها، کلاس: مراعات نظیر
۳- بچه‌ها گرم گفت‌وگو بودند باز هم در کلاس، غوغا بود بچه‌ها مشغول صحبت بودند و در کلاس سروصدا و شلوغ بود.	بچه‌ها، گفتگو، کلاس، غوغا: مراعات نظیر گرم گفتگو بودن: کنایه از مشغول بودن
۴- هر یکی برگ کوچکی در دست باز انگار، زنگ انشا بود هر یکی از بچه‌ها برگه‌ای در دست داشتند انگار زنگ انشا بود.	هر، در: جناس ناقص اختلافی
۵- تا معلّم ز گرد راه رسید	از گرد راه رسیدن: کنایه از تازه رسیدن

گفت با چهره‌ای پر از خنده: ۶- باز موضوع تازه‌ای داریم «آرزوی شما در آینده» همین که معلّم وارد کلاس شد و رسید، با رویی خندان گفت: برای انشاء موضوع تازه ای داریم. موضوع آرزوی شما در آینده است.	تا، با: جناس ناقص اختلافی از: تکرار از، باز: جناس ناقص افزایشی
۷- شبنم از روی برگ گل، برخاست گفت: می‌خواهم آفتاب شوم شبنم از روی برگ بلند شد و گفت من می‌خواهم آفتاب شوم.	شبنم برخاست: تشخیص دارد می‌خواهم آفتاب شوم: تشبیه و کنایه از به مقامی رسیدن برگ، گل: مراعات نظیر
۸- ذره ذره به آسمان بروم ابر باشم، دوباره آب شوم ذره ذره با آسمان بروم و به ابر تبدیل شوم و دوباره به آب تبدیل شوم.	ابر، آب: مراعات نظیر
۹- دانه آرام بر زمین غلتید رفت و انشای کوچکش را خواند دانه آرام آرام برروی زمین چرخید و غلت خورد و شروع کرد به خواندن انشای کوچکش.	دانه بر زمین غلتید: مراعات نظیر دانه رفت و انشا خواند: تشخیص انشا، خواندن: تناسب یا مراعات نظیر
۱۰- گفت: باغی بزرگ خواهم شد تا ابد سبز سبز خواهم ماند در انشایش گفت: به باغی بزرگ تبدیل خواهم شد و همیشه سرسبز و سبز رنگ خواهم ماند.	دانه گفت: تشخیص باغ، سبز: تشخیص خواهم: تکرار سبز سبز: تأکید است تکرار نیست
۱۱- غنچه هم گفت: گر چه دل تنگم مثل لبخند، باز خواهم شد غنچه گفت اگر چه دل تنگم، مانند لبخند باز خواهم شد.	غنچه گفت، دل تنگم: تشخیص دلتنگ شدن: کنایه از ناراحت و غمگین شدن مثل لبخند باز خواهم شد: تشبیه
۱۲- با نسیم بهار و بلبل باغ گرم راز و نیاز خواهم شد با باد ملایم بهار و بلبل و باغ، شروع به عبادت کردن می‌کنم.	بهار، بلبل، باغ: مراعات نظیر (تناسب) راز، نیاز: تناسب گرم شدن: کنایه از مشغول شدن
۱۳- جوجه گنجشک گفت: می‌خواهم فارغ از سنگ بچه‌ها باشم جوجه گنجشک گفت می‌خواهم از سنگ بچه‌ها آزاد شوم.	جوجه گنجشک گفت، می‌خواهم: تشخیص
۱۴- روی هر شاخه جیک جیک کنم در دل آسمان، رها باشم روی هر شاخه بنشینم و آواز بخوانم و در میان آسمان آزاد باشم.	دل آسمان: اضافه استعاری هر، در: جناس ناقص اختلافی

۱۵- جوجه کوچک پرستو گفت: کاش با باد رهسپار شوم جوجه ی کوچک پرستو گفت کاش بتوانم با باد همراه شوم.	جوجه کوچک پرستو گفت: تشخیص با، باد: جناس ناقص افزایشی
۱۶- تا افق های دور، کوچ کنم باز پیغمبر بهار شوم تا آسمان های دور کوچ کنم و باز پیامبر خبر آمدن بهار شوم.	افق: کرانه، گوشه، چشم انداز
۱۷- جوجه های کبوتران گفتند: کاش می شد کنار هم باشیم جوجه های کبوتران گفتند ای کاش می توانستیم در کنار هم باشیم.	جوجه های کبوتران گفتند: تشخیص
۱۸- توی گلدسته های یک گنبد روز و شب، زائر حرم باشیم توی گلدسته های یک گنبد، همه وقت زیارت کننده ی حرم باشیم.	گلدسته: مناره بلندی که مساجد برای اذان گفتن درست می کنند. روز، شب: تضاد زائر، حرم - گلدسته، گنبد: مراعات نظیر
۱۹- زنگ تفریح را که زنجره زد باز هم در کلاس غوغا شد زنگ تفریح را که زنجره زد(نوعی حشره)، دوباره در کلاس سروصدا و شلوغ شد.	زنجره زنگ تفریح زد: تشخیص زنگ، تفریح، کلاس: مراعات نظیر
۲۰- هر یک از بچه ها به سویی رفت و معلّم دوباره تنها شد همه ی بچه ها به طرفی رفتند و معلّم دوباره تنها شد.	بچه ها، معلّم: مراعات نظیر
۲۱- با خودش زیر لب، چنین می گفت: آرزوهایتان چه رنگین است! معلم زیر لب می گفت چه آرزو های قشنگی دارید!	آرزوهایتان چه رنگین است: کنایه از متفاوت و زیاد بودن
۲۲- کاش روزی به کام خود برسید، بچه ها، آرزوی من این است! ای کاش روزی به آرزوی خود برسید. این آرزوی من است.	به کام خود رسیدن: کنایه از موفق شدن
تاریخ ادبیات هر روز بی تو، روز مبادا است شعری از قیصر امین پور قیصر امین پور	آثار: ۱- آینه های ناگهان ۲- تنفس صبح ۳- در کوچه آفتاب ۴- طوفان در پرانتز (نثر ادبی، ۱۳۶۵) ۵- منظومه ظهر روز دهم (شعر نوجوان، ۱۳۶۵) ۶- مثل چشمه، مثل رود (شعر نوجوان، ۱۳۶۸)

۷- بی‌بال پریدن (نثر ادبی، ۱۳۷۰)	زادروز: ۲ اردیبهشت ۱۳۳۸
۸- مجموعه شعر آینه‌های ناگهان (۱۳۷۲)	زادگاه: گتوند، استان خوزستان
۹- به قول پرستو (شعر نوجوان، ۱۳۷۵)	مرگ: ۸ آبان ۱۳۸۶ (۴۸ سال) بیمارستان دی، تهران
۱۰- گزینه اشعار (۱۳۷۸، مروارید)	ملیت: ایرانی
۱۱- مجموعه شعر گل‌ها همه آفتابگردانند (۱۳۸۰، مروارید)	پیشه: شاعر، ترانه‌سرا
۱۲- مجموعه شعر دستور زبان عشق (۱۳۸۶، مروارید)	

معنی لغات و واژه های مهم املائی	آرایه های ادبی	دستور زبان
گرم : مشغول، سرگرم	بیت ۱: صبح، روز، سال : مراعات نظیر (مراعات نظیر یا تناسب کلماتی هستند که نسبت به هم ارتباط نزدیک و معنایی دارند) روز : آرایه تکرار (کلماتی که در معنی آنها یکی باشد و بیش از یک بار تکرار شده باشد آرایه تکرار گویند).	۱- صبح یک روز نوبهاری بود روزی از روزهای اول سال بیت دو جمله دارد : فعل بود مصرع اول فعل مصرع دوم محذوف است و فعل آن «بود» است. (روزی که صبح بود) روزی : نهاد/ صبح یک روز نوبهاری : مسند از روزهای اول سال : گروه متممی
غوغا : آشوب و فریاد، همهمه	بیت ۲: کلاس جنگل : تشخیص (هرگاه لوازم و یا احساسات و عواطف و اشیائی که مربوط به انسان باشد به غیر انسان نسبت دهیم تشخیص گوئیم). بچه ها، کلاس : تناسب	۲- بچه‌ها در کلاس جنگل سبز جمع بودند دور هم، خوش حال بیت یک جمله و فعل آن «بودند» نهاد : بچه ها/ در کلاس جنگل سبز : متمم/ جمع : مسند/ دور هم، خوش حال : قید
انگار : گویی	بیت ۳: گرم بودن: کنایه از مشغول بودن کاری) هرگاه عبارتی که در معنای اصلی به کار نرفته و معنای دیگری را می‌طلبد کنایه می‌گویند) بچه ها، کلاس، غوغا، گفت‌گو: مراعات نظیر یا تناسب	۳- بچه‌ها گرم گفت‌وگو بودند باز هم در کلاس، غوغا بود بیت دو جمله دارد نهاد مصرع اول : بچه ها/ گرم گفتگو : مسند/ بودند : فعل / نهاد مصرع دوم : در کلاس (متمم در نقش نهاد)/ باز : قید غوغا : مسند / بود : فعل
موضوع : مطلب	بیت ۴: هر، در: جناس ناقص اختلافی یا جناس ناهمسان اختلافی هم گویند (هرگاه دو کلمه از نظر تلفظ شبیه هم ولی در یک حرف اختلاف داشته باشند جناس ناهمسان اختلافی گویند)	۴- هر یکی برگ کوچکی در دست باز انگار، زنگ انشا بود بیت دو جمله دارد و فعل مصرع اول «داشت» است که محذوف است/ نهاد : هر یکی/ برگ کوچکی : مفعول/ باز انگار :
ذره ذره : کم کم		
غلطید : از پهلویی به پهلوی دیگر چرخید		
انشای کوچک : انشای کوتاه		
ابد : زمانی که آن را نهایت نباشد، جاودان، همیشگی		
دل‌تنگ : ناراحت، غمگین		
فارغ : آسوده، راحت		
افق : کرانه ی آسمان		
پیغمبر : پیام آور		
گلدسته : مناره		

قید / زنگ انشا: مسند/ نهاد محذوف » کلاس» است. ۵- تا معلّم ز گرد راه رسید گفت با چهره‌ای پر از خنده بیت دو جمله دارد (رسید، گفت) نهاد: معلّم/ ز گرد راه: متمّم / با چهره‌ای پر از خنده: متمّم ۶- باز موضوع تازه‌ای داریم «آرزوی شما در آینده» باز: قید / موضوع تازه‌ای : مفعول / داریم: فعل مضارع / آرزوی شما در آینده: مفعول ۷- شب‌نم از روی برگ گل، برخاست گفت: می‌خواهم آفتاب شوم شب‌نم: نهاد/ از روی برگ گل: متمّم / برخاست: فعل / گفت: فعل و نهادش محذوف است «او» حذف شده / می خواهم: فعل و نهادش محذوف «من» آفتاب: مسند/ شوم: فعل و نهادش محذوف «من» ۸- ذره ذره به آسمان بروم ابر باشم، دوباره آب شوم ذره ذره: قید / به آسمان: متمّم / بروم: فعل / ابر: مسند / باشم: فعل و نهاد محذوف «من» / دوباره: قید / آب: مسند	بیت ۵: از گرد راه رسیدن: کنایه از تازه رسیدن تا، با: جناس ناقص اختلافی بیت ۷: شب‌نم برخاست: تشخیص دارد می‌خواهم آفتاب شوم: تشبیه آفتاب شدن: کنایه از به مقامی رسیدن، بزرگ شدن برگ، گل: مراعات نظیر بیت ۹: دانه بر زمین غلتید: مراعات نظیر دانه رفت و انشا خواند: تشخیص انشا، خواندن: تناسب یا مراعات نظیر	گنبد : سقف بزرگ که به شکل نیم کده است ، مثل سقف مسجد . زائر : دیدار کننده ، زیارت کننده حرم : داخل مکان زیارتی و مقدس زنجره : نوعی حشره که از خود صدا تولید می کند ، سیرسیرک کام : آرزو ، میل ، خواسته واژه های مهم املائی: غوغا موضوع ذره ذره غلتید ابد فارغ افق پیغمبر زائر حرم زنجره
--	---	--

دستور زبان

۹- دانه آرام بر زمین غلتید رفت و انشای کوچکش را خواند دانه: نهاد / آرام: قید / بر زمین: متمّم / غلتید: فعل / رفت: فعل و نهادش محذوف «او» / انشای کوچکش را: مفعول / خواند: فعل
۱۰- گفت: باغی بزرگ خواهم شد تا ابد سبز سبز خواهم ماند گفت: فعل و نهادش محذوف «او» / باغی بزرگ خواهم شد تا ابد سبز سبز خواهم ماند: مفعول (معمولاً بعد از فعل گفت بقیه جمله مفعول به حساب می آیند) / باغی بزرگ: مسند و ترکیب وصفی / خواهم شد: فعل و نهادش محذوف «من» تا: حرف ربط وابسته ساز / ابد: قید / سبز سبز: مسند / خواهم ماند: فعل و نهادش محذوف «من»
۱۱- غنچه هم گفت: گر چه دل تنگم مثل لبخند، باز خواهم شد غنچه: نهاد / گفت: فعل / گر چه دل تنگم مثل لبخند باز خواهم شد: مفعول (معمولاً بعد از فعل گفت بقیه جمله مفعول به حساب می آیند) / گرچه: حرف ربط / دل تنگ: مسند / م «در دل تنگم فعل (یعنی دلتنگ هستم) / مثل: حرف اضافه / لبخند: متمّم / باز: مسند / خواهم شد: فعل اسنادی

۱۲- با نسیم بهار و بلبل باغ گرم راز و نیاز خواهم شد

با: حرف اضافه / نسیم بهار: متمم / و: واو عطف / بلبل باغ: معطوف به متمم / بهار: مضاف الیه / باغ: مضاف الیه
گرم راز و نیاز: مسند / خواهم شد: فعل اسنادی و نهادش محذوف « من »

۱۳- جوجه گنجشک گفت: می خواهم فارغ از سنگ بچه ها باشم

جوجه گنجشک: نهاد / گنجشک: مضاف الیه / گفت: فعل / می خواهم: فعل نهادش محذوف « من » / فارغ از سنگ بچه ها: مسند
از: حرف اضافه / سنگ: متمم / بچه ها: مضاف الیه / باشم: فعل و نهادش محذوف « من »

۱۴- روی هر شاخه جیک جیک کنم در دل آسمان، رها باشم

روی: حرف اضافه / هر شاخه: متمم قیدی / جیک جیک کنم: فعل مرکب / در: حرف اضافه / دل آسمان: متمم / آسمان: مضاف الیه / رها: مسند / باشم: فعل و نهادش محذوف « من »

۱۵- جوجه کوچک پرستو گفت: کاش با باد رهسپار شوم

جوجه کوچک پرستو: نهاد / کوچک: صفت / پرستو: مضاف الیه / گفت: فعل / کاش: قید / با: حرف اضافه / باد: متمم / رهسپار: مسند
شوم: فعل و نهادش محذوف « من »

۱۶- تا افق های دور، کوچ کنم باز پیغمبر بهار شوم

تا افق های دور: قید / کوچ می کنم: فعل مرکب / باز: قید / پیغمبر بهار: مسند / بهار: مضاف الیه / شوم: فعل و نهادش محذوف « من »

۱۷- جوجه های کبوتران گفتند: کاش می شد کنار هم باشیم

جوجه های کبوتران: نهاد / کبوتران: مضاف الیه / گفتند: فعل / کاش: منادا (ای کاش) و یک جمله است / می شد: فعل / کنار هم: مسند / باشیم: فعل و نهادش محذوف « ما »

۱۸- توی گلدسته های یک گنبد روز و شب، زائر حرم باشیم

توی گلدسته های یک گنبد: قید / روز: قید / و: واو عطف / شب: معطوف به قید / زائر حرم: مسند / باشیم: فعل و نهادش محذوف « ما »

۱۹- زنگ تفریح را که زنجره زد باز هم در کلاس غوغا شد

زنگ تفریح: مفعول / را: نشانه مفعول / زنجره: نهاد / زد: فعل / باز هم: قید / در: حرف اضافه / کلاس: متمم / غوغا: مسند / شد: فعل

۲۰- هر یک از بچه ها به سویی رفت و معلّم دوباره تنها شد

هر یک از بچه ها: نهاد / به: حرف اضافه / سویی: متمم / رفت: فعل / و: حرف ربط هم پایه (کارش ارتباط بین دو جمله است)
معلّم: نهاد / دوباره: قید / تنها: مسند / شد: فعل اسنادی

۲۱- با خودش زیر لب، چنین می گفت: آرزوهایتان چه رنگین است!

با: حرف اضافه / خودش: متمم / زیر: حرف اضافه / لب: متمم / چنین: مفعول / می گفت: فعل / آرزوهایتان چه رنگین است: مفعول
آرزوهایتان: نهاد / چه رنگین: مسند / است: فعل اسنادی

۲۲- کاش روزی به کام خود برسید، بچه ها، آرزوی من این است!

کاش: منادا و شبه جمله / روزی: قید / به: حرف اضافه / کام خود: متمم / خود: مضاف الیه / بچه ها: منادا و شبه جمله / آرزوی من: نهاد / من: مضاف الیه / این: مسند / است: فعل اسنادی (ممکن است برخی از دبیران محترم این جمله را اینگونه نقش پذیری کنند: آرزوی من: مسند / این: نهاد / است: فعل . که در واقع آنها جمله را چرخانده اند به اینگونه: این آرزوی من است. که اگر اینگونه تفسیر کنیم می تواند نقش آخری هم درست باشد ولی هیچ نیاز به برگرداندن جمله نیست بلکه همان را همانگونه که در اول نقش های را بیان کردیم صحیح است.

خود ارزیابی

۱- چه کسانی در کلاس جنگل سبز، آرزوهای خود را مطرح کردند؟
شب‌نم، دانه، غنچه، جوجه گنجشک، جوجه کوچک پرستو، جوجه‌های کبوتران و معلم

۲- منظور شب‌نم از جمله «می‌خواهم آفتاب شوم» چیست؟
منظورش این است که می‌خواهم با گرمای خورشید بخار شوم و به آسمان بروم و با خورشید یکی شوم.

۳- اگر شما در جنگل سبز بودید، چه آرزویی داشتید؟
کاش می‌شد هیچ درختی قطع نشود، کاش هر روز درختی می‌کاشتیم.

دانش‌های زبانی و ادبی

نکته

به بیت‌های زیر توجه کنید:

زنگ تفریح را که زنجره زد باز هم در کلاس غوغا شد
هر یک از بچه‌ها به سویی رفت و معلم دوباره تنها شد

بیت‌های بالا از بخش‌هایی تشکیل شده است، مانند: «هر یک از بچه‌ها به سویی رفت».

هر یک از این بخش‌ها، دارای معنی کامل است. به این بخش‌ها **جمله** می‌گویند. هنگام سخن گفتن یا نوشتن، برای انتقال پیام به شنونده یا خواننده از جمله استفاده می‌شود.

جمله

جمله مجموعه‌ای است به هم پیوسته از کلمات که پیامی را بیان می‌کند. جمله دارای اجزاء و ارکان است. **ارکان جمله** آن قسمت‌هایی هستند که اگر حذف شوند، ساختمان جمله از هم می‌پاشد. **اجزای جمله** آنها هستند که حذفشان به ساختمان جمله آسیبی نمی‌رساند.

اقسام جمله از لحاظ ارکان

۱. **نهاد** (مسندالیه یا فاعل) + **فعل غیر اسنادی**: **معلم آمد.**

۲. **نهاد** + **مفعول** + **فعل غیر اسنادی**: **معلم کتاب را آورد.**

۳. **نهاد** + **مسند** + **فعل اسنادی**: **معلم با هوش است.**

هر یک از این سه دسته، معمولاً اجزایی می‌پذیرند از قبیل **متمم**، **قید**، **بدل**، و **مضاف الیه**. مثال:

معلم با اتوبوس آمد. (اتوبوس: متمم و از اجزای جمله است)

اقسام جمله از لحاظ پیام

۱. **خبری**: جمله‌ای که به یکی از صورت‌های اخباری یا التزامی و مثبت یا منفی، درباره تحقق کار یا حالتی سخن می‌گوید:
هوا گرم است.

۲. **پرسشی**: جمله‌ای که به وسیله آن، ظاهراً یا حقیقتاً درباره امری پرسش شود: **حال شما چگونه است؟**

۳. **امری**: جمله‌ای که به وسیله آن، راجع به تحقق کار یا حالی درخواستی صورت پذیرد: **عصبانی نشوید.**

وجه امری شامل هر دو صورت امر و نهی (مصطلح در عربی) است. در جمله های امری خطاب، معمولاً نهاد حذف می شود.

۴. **عاطفی**: جمله ای که با آن، یکی از عواطف و احساسات انسانی بیان شود، از قبیل تحسین، تعجب، آرزو، و افسوس. شما بفرموده فوش ذوق هستید.

اقسام جمله از لحاظ نظم

۱. **جمله مستقیم**: جمله ای که ارکان یا اجزای آن، در جای خود قرار دارند که به این جمله، شیوه عادی گویند: مریم دیروز ما را به خانه خود دعوت کرد.

۲. **جمله غیر مستقیم**: جمله ای که نظم دستوری یک یا چند رکن یا جزء آن به هم خورده است که با این جمله، شیوه بلاغی گویند:

فواندم کتاب فارسی را

نکته: بیشتر شعرها و گفتگوهای محاوره ای و خودمانی از شیوه بلاغی پیروی می کنند آن هم به خاطر نوع گفتار است.

اقسام جمله از لحاظ فعل

۱. **جمله فعلی** = جمله ای که دارای فعل تام است. ماه تابید.

۲. **جمله اسنادی** = جمله ای که دارای فعل ربطی است. امین با هوش است.

۳. **جمله بی فعل** = جمله ای که فعل ندارد. آفرین بر شما

اقسام جمله های دارای فعل

۱. **جمله ساده** = جمله ای که دارای یک فعل است. امین فواید.

۲. **جمله مرکب** = جمله ای که دارای بیش از یک فعل است. همین که به خانه رسیدم، مهمانان آمدند.

- تشخیص شکل صحیح حروف و درست نویسی از اهداف املاست.

- در هنگام نوشتن املا از به کاربردن واژه های «هم آوا» به جای یکدیگر پرهیز شود.

هم آوا:

به کلمه هایی می گویند که از نظر تلفظ یکسان هستند اما از نظر معنی و شکل املائی با هم فرق دارند

نمونه هایی از کلمات متشابه از نوع هم آوا	
سد = دیواری برای جمع کردن آب	خوار = کم ارزش و کوچک
صد = عددی در ریاضی	خار = تیغ گل یا خاشاک
خیش = گاو آهن	ثری = خاک و زمین
خویش = خود ، فامیل	سرا = خانه
ثواب = پاداش اخروی	خاست = بلند شد
صواب = درست	خواست = میل ، آرزو ، طلب
عَلَم = پرچم	غازی = جنگجو
آلم = درد و رنج	قاضی = قضاوت کننده
غریب = بیگانه	حاسد = حسود
قریب = نزدیک	حاصد = درو کننده
آری = بله	نواحی = ناحیه ها
عاری = بدون چیز	نواهی = نهی شده ها
عرض = پهنای	قوس = کمان
ارض = زمین	غوث = فریاد
ارز = پول خارجی	غوص = فرو رفتن در آب
غزا = جنگ	نصر = پیروزی
قضا = تقدیر الهی	نسر = کرکس
غذا = خوردنی	نثر = نوشته ای که شعر نیست
عمارت = آبادانی	سیف = شمشیر
امارت = فرمان رویی	صیف = تابستان
اساس = بنیاد و پایه	حیات = زندگی

اثاث = لوازم خانه	حیات = زموین با حد و حدود، حصار
راضی = خشنود، قانع	خان = سرور، رئیس
رازی = نام دانشمند ایرانی، سِرّ	خوان = سفره

کار گروهی

- در باره تعداد جمله های بند دوم شعر (بیت ۳ و ۴) گفت و گو کنید.
بچه ها گرم گفت و گو بودند باز هم در کلاس، غوغا بود

فعل اسنادی
فعل اسنادی

هر یکی برگ کوچکی در دست (داشت) باز انگار، زنگ انشا بود (فعل اسنادی)
فعل محذوف به قرینه معنوی (چون از معنی متوجه شدیم که یک فعل حذف شده است)
۲- شعر را به صورت نمایش در کلاس اجرا کنید. تلاش شما را می طلبد.

نوشتن

- واژه صحیح را با توجه به معنی جمله در جای خالی قرار دهید.
الف) مسلمانان دو ماه محرم و صفر را گرامی می دارند. (صفر، صفر)
ب) هیچ کس او را نمی شناسد؛ او در اینجا غریب است. (قرب، غریب)
- با حروف روبرو، چهار کلمه بنویسید که ارزش املائی داشته باشد. (م، ح، ر، ز، ت، ی)
حرم، حرمت، تحریم، حریم، تمیز، رحمت

حکایت

اندرز پدر

یاد دارم که در ایام طفولیت، متعبّد و شب خیز بودم. شبی در خدمت پدر، رحمه الله علیه، نشسته بودم و همه شب، دیده بر هم نبسته و مصحف عزیز بر کنار گرفته و طایفه ای گرد ما خفته.

یادم می آید که در زمان کودکی بسیار عبادت می کردم و شبها برای عبادت و نماز بیدار می ماندم. شبی نزد پدرم (رحمت خدا بر او باد) نشسته بودم و تمام شب بیدار بودم و قرآن می خواندم و گروهی هم اطراف ما خواب بودند.

پدر را گفتم: از اینان، یکی سر بر نمی دارد که دوگانه ای بگذارد. چنان خواب غفلت برده اند که گویی نخفته اند که مرده اند. گفت: جان پدر! تو نیز اگر بخفتی، به از آن که در پوستین خلق، افتی.

به پدرم گفتم: یکی از اینها بیدار نمی شود که نماز صبح بخواند، آن چنان در خواب غفلت فرو رفته اند که انگار مرده اند. پدرم گفت: عزیز پدر! تو هم اگر بخوابی، بهتر از این است که غیبت دیگران را کنی. (خوابیدن و عبادت نکردن بهتر از بیدار ماندن و بدگویی از مردم است).

گلستان سعدی

تاریخ ادبیات

گلستان نوشته شاعر و نویسنده پرآوازه ایرانی **سعدی شیرازی** است. به باور بسیاری، گلستان تأثیرگذارترین کتاب نثر در ادبیات فارسی است. که در یک دیباچه و هشت باب به نثر مسجع (آهنگین) نوشته شده است. بیشتر نوشته‌های آن کوتاه و به شیوه داستان‌ها و پندهای اخلاقی است.

توضیحات حکایت

معنی لغات	واژگان مهم املائی
ایام: روزها	طفولیت
طفولیت: کودکی، بچگی	متعبّد
متعبّد: پرستش گر، زاهد، عابد، معتکف، عبادت کننده، عبادت گر	مصحف
شب خیز: شب زنده دار	طایفه
رحمه الله علیه: رحمت خدا بر او باد	بگزارد
همه شب: تمام شب	غفلت
دیده: چشم	
بر هم: روی هم	
مصحف: قرآن مجید	
بر کنار: در بغل	
طایفه ای: گروهی	
گرد ما: دور ما، اطراف ما	
خفته: خوابیده	
دوگانه ای بگزارد: نماز صبح، نماز دو رکعتی به جا و ادا نمایند	
غفلت: نا آگاهی، غافل بودن	
گویی: انگار، مثل اینکه	
خلق: مردم	

آرایه های ادبی

یاد دارم که در ایام طفولیت، متعبّد و شب خیز بودم

متعبّد، شب خیز: مراعات نظیر

و همه شب، دیده بر هم نبسته و مصحف عزیز بر کنار گرفته و طایفه ای گرد ما خفته

دیده بر هم نبستن: کنایه از بیدار بودن / نبسته، گرفته: سجع متوازی / گرفته، خفته: سجع مطرّف / در، بر: جناس ناهمسان

اختلافی / بر، بر: تکرار

از اینان، یکی سر بر نمی دارد که دوگانه ای بگزارد

یکی سر بر نمی دارد: کنایه از بلند شدن / سر: مجاز از وجود / دوگانه ای بگزارد: کنایه از نماز خواندن

چنان خواب غفلت برده اند که گویی نخفته اند که مرده اند

خواب غفلت: اضافه تشبیهی (غفلت را به خواب تشبیه کرده است) / **خواب غفلت برده اند:** کنایه از گذراندن / عبارت تشبیه دارد به اینکه آنان خوابیده اند بلکه مانند مردگان هستند
در پوستین خلق افتادن: کنایه از غیبت کردن

دستور زبان

یاد دارم که در ایام طفولیت، متعبّد و شب خیز بودم: **یاد دارم:** فعل مرکب - نهادش محذوف « من » / **که:** حرف ربط وابسته ساز / **در:** حرف اضافه / **ایام طفولیت:** متمم / **طفولیت:** مضاف الیه / **متعبّد و شب خیز:** مسند / **بودم:** فعل اسنادی

شبی در خدمت پدر، رحمه الله علیه، نشسته بودم: **شبی:** قید / **در:** حرف اضافه / **خدمت پدر:** متمم / **پدر:** مضاف الیه / **رحمه الله علیه:** جمله معترضه / **نشسته بودم:** فعل ماضی بعید

و همه شب، دیده بر هم نیسته و مُصحف عزیز بر کنار گرفته و طایفه‌ای گرد ما خفته: **و:** حرف ربط هم پایه (زمانی که « و » بین دو جمله بیاید حرف ربط هم پایه ساز گویند) / **همه شب:** قید / **دیده:** مفعول / **بر هم:** مسند / **نیسته:** فعل تغییر پذیر (نگذاشته، قرار نداده) / **و:** حرف ربط هم پایه ساز / **مصحف عزیز:** نهاد / **عزیز:** صفت / **بر کنار:** متمم / **گرفته:** گرفته بودم فعل و بودم حذف به قرینه لفظی / **و:** حرف ربط هم پایه ساز / **گرد ما:** قید / **خفته بودند:** فعل و بودند حذف به قرینه معنوی

پدر را گفتم: از اینان، یکی سر بر نمی‌دارد که دوگانه‌ای بگذارد: **پدر را:** متمم، را نشانه حرف اضافه است به معنی « به »، به پدر گفتم / **گفتم:** فعل و نهادش محذوف « من » / **از:** حرف اضافه / **اینان:** متمم / **یکی:** نهاد / **سر:** مفعول / **بر نمی‌دارد:** فعل پیشوندی **که:** حرف ربط هم پایه ساز / **دوگانه‌ای:** مفعول / **بگذارد:** فعل

چنان خواب غفلت برده‌اند که گویی نخفته‌اند که مرده‌اند: **چنان:** قید / **خواب غفلت:** مفعول / **غفلت:** مضاف الیه / **برده اند:** فعل **که:** حرف ربط هم پایه ساز / **گویی:** حرف اضافه به معنی مثل اینکه / **نخفته اند:** فعل / **که:** حرف تعلیل / **مرده اند:** فعل **گفت:** جان پدر! تو نیز اگر بخفتی، به از آن که در پوستین خلق، افتی: **گفت:** فعل / **جان پدر:** منادا / **تو:** نهاد / **اگر:** حرف شرط / **بخفتی:** فعل / **به:** صفت به معنی بهتر / **از:** حرف اضافه / **آن که:** متمم **در:** حرف اضافه / **پوستین خلق:** متمم / **خلق:** مضاف الیه / **افتی:** فعل

آزمون درس اول

۱- در کدام گزینه متمم بکار رفته است؟

- ۱- جوجه کوچک پرستو گفت. ۲- بچه ها در کلاس جنگل سبز
 ۳- باز انگار، زنگ انشا بود. ۴- رفت و انشای کوچکش را خواند.

۲- معنای کدام واژه نادرست است؟

- ۱- فارغ : آسوده ۲- توفیق : دست یافتن ۳- ظلمت : تاریکی ۴- حرم : زیارت کننده

۳- بن مضارع کدام گزینه غلط است؟

- ۱- نیفتیم : افت ۲- سازیم : ساز ۳- آمد : بیا ۴- بازییم : باز

۴- کدام گزینه درباره بیت زیر نادرست است؟

« دانه آرام بر زمین غلتید رفت و انشای کوچکش را خواند. »

- ۱- زمین متمم جمله است. ۲- انشا مفعول بیت است. ۳- انشا مسند بیت است. ۴- دانه نهاد جمله است.

۵- تعداد جمله های کدام بیت نادرست است؟

- ۱- بچه ها در کلاس جنگل سبز جمع بودند دور هم ، خوش حال (۳ جمله)
 ۲- بچه ها گرم گفتگو بودند بازهم در کلاس غوغا بود (۲ جمله)
 ۳- شبم از روی برگ گل برخاست گفت: می خواهم آفتاب شوم (۴ جمله)
 ۴- جوجه های کبوتران گفتند کاش می شد کنار هم باشیم. (۳ جمله)

۶- در کدام گزینه فعل اسنادی به کار رفته است؟

- ۱- تا معلم ز گرد راه رسید. ۲- باز موضوع تازه ای داریم.
 ۳- گفت: می خواهم آفتاب شوم. ۴- تا ابد سبز سبز خواهم ماند.

۷- همه گزینه ها آثار قیصر امین پور است جز گزینه.....

- ۱- تنفس صبح ۲- کوچه باغ آسمان ۳- به قول پرستو ۴- آینه های ناگهان

۸- در همه گزینه ها هر چهار واژه با یکدیگر هم خانواده اند جز گزینه

- ۱- متعبد - عبد - عابد - عبادت ۲- حرم - احرام - محرم - حرمت
 ۳- مصحف - صفحه - مصحف - تصحیف ۴- تعجب - اعجاب - عجیب - متعجب

۹- در پوستین خلق افتادن کنایه از چیست؟

- ۱- حسادت کردن ۲- دخالت کردن ۳- غیبت کردن ۴- مهربانی کردن

۱۰- در کدام گروه واژه ها ، تعداد غلط های املایی بیشتری وجود دارد؟

- ۱- فروغ - قوغا - ذره ذره - رحسپار - زائر حرم ۲- حرم - پیقمبر - مسحف - متعبد - گلدسته
 ۳- عنایت - غصه نانموده - ضلمت - دست آویز - توفیغ ۴- غفلت - تفولیت - زنجره - تفریح - تایفه

۱۱- ساخت قالب شعری چهارپاره را با رسم گرافیکی آن تعریف کنید.

۱۲- در کدام گزینه جمله کامل است؟

- ۱- بچه ها در کلاس جنگل سبز ۲- توی گلدسته های یک گنبد
 ۳- هم قصه نانموده دانی ۴- چنان خواب غفلت برده اند که

۱۳- در کدام گزینه ، املای واژه ی مترادف آن درست نوشته شده است؟

- ۱- تاریکی و ضلمت ۲- عنایت و لطف ۳- متعبد و شکرگذار ۴- غوغا و همحمه

۱۴- جای خالی را با کلمات مناسب پر کنید.

در بیت زیرمشبه ومشبه به است.
شب‌نم از روی برگ گل برخاست گفت می‌خواهم آفتاب شوم.

۱۵- در بیت زیر چه آرایه‌ای به کار رفته است؟

شب‌نم از روی برگ گل برخاست گفت می‌خواهم آفتاب شوم
۱- تشبیه ۲- تشخیص ۳- مراعات النظیر ۴- همه موارد

۱۶- کدام گزینه در مورد قالب شعری مثنوی صحیح است؟

- ۱- از چند بند هم وزن تشکیل شده است ، هر بند دارای چهار مصراع است.
- ۲- هر بیت آن قافیه‌ای جداگانه‌ای دارد و برای سرودن داستانها مناسب است.
- ۳- مصراع‌های نخست با مصراع‌های زوج هم قافیه‌اند.
- ۴- موضوع آن مدح شاهان و بزرگان، وصف طبیعت و پند و اندرز است.

۱۷- در کلاس طبیعت، چه زیبایی‌هایی را می‌توان درک کرد؟ (سوال تشریحی)

۱۸- معنای کدام واژه نادرست است؟

- ۱- فارغ : جدا ۲- افق : کرانه ۳- گلدسته : مناره ۴- زائر : زیارت کننده

۱۹- «در پوستین خلق افتادن» کنایه از است.

- ۱- دروغ گفتن ۲- صحبت کردن ۳- غیبت کردن ۴- گدایی کردن

۲۰- در «زنگ آفرینش» معلّم چه آرزوهایی کرد؟

- ۱- شبانه روز زائر حرم بودن ۲- به آرزوی خود رسیدن بچه‌ها ۳- پیغمبر بهار شدن ۴- مشغول راز و نیاز شدن

۲۱- برای واژه‌های زیر یک هم‌آوا بنویسید.

حیات : سفر :

۲۲- با حروف درهم ریخته‌ی زیر واژه‌هایی بنویسید که ارزش املائی داشته باشد.

(م - ح - ر - ز - ت - ی)

۲۳- شکل صحیح واژه را از داخل پرانتز انتخاب و در نقطه چین بنویسید.

همه شب دیده بر هم نبسته و عزیز بر کنار گرفته . (مصحف - مسحف)

۲۴- واژه‌های صحیح را با توجه به معنی جمله در جاهای خالی قرار دهید.

هیچ کس او را نمی‌شناسد او در اینجا است . (قریب - غریب)

دو ماه محرم و برای شیعیان از اهمیت خاصی برخوردار است . (صفر - سفر)

۲۵- معنی واژه های زیر را بنویسید.

۱- زائر: ۲- افق: ۳- زجره: ۴- رهسپار:

۲۶- متضاد واژه های زیر را بنویسید.

۱- رها: ۲- فارغ: ۳- خفته: ۴- غفلت:

۲۷- واژه های مفرد را به جمع مکسر و واژه های جمع را به مفرد تبدیل کنید.

۱- خفتگان: ۲- اول: ۳- قبایل: ۴- زائر:

۲۸- از آثار قیصر امین پور دو مورد را نام ببرید.

۱- ۲-

۲۹- مترادف واژه های زیر را بنویسید.

۱- غوغا: ۲- کوچ:

۳۰- برای واژه های زیر دو هم خانواده بنویسید.

۱- معلّم: ۲- حرم:

۳۱- هنگام سخن گفتن یا نوشتن، برای انتقال پیام به شنونده یا خواننده از حروف استفاده می شود.

۱- صحیح ۲- غلط

۳۲- هر جمله دارای معنای کاملی است.

۱- صحیح ۲- غلط

۳۳- در هنگام نوشتن املا از به کار بردن واژه های به جای یک دیگر پرهیز شود.

۳۴- یکی از اهداف املا تشخیص و درس نویسی است.

۳۵- از ترکیب ردیف های الف و ب واژه های تازه ای بسازید.

الف) گل، ره، بی، نا

ب) آگاهی، دسته، سپار، خبری

۳۶- به پرسش های زیر پاسخ کامل بدهید.

الف) جمله را تعریف کنید.

ب) در هنگام نوشتن املا، باید از چه کاری پرهیز کنیم؟

۳۷- با توجه به معنی جمله، واژه درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.
با مهربانی و لبخند می توانیم از اثرات بد کینه و دشمنیباشیم.(فارق، فارغ)

۳۸- با توجه به معنی جمله، واژه درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.
از خداوند به خاطر مهربانی هایش می کنیم.(شکر گذاری، شکر گزاری)

۳۹- با این واژه ها جمله های زیبا بنویسید.

الف) برخاست

ب) خواست

۴۰- کدام گزینه نادرست است؟

- ۱- سعدی شیرازی شاعر قرن هفتم هجری، نویسنده ی بوستان و گلستان است.
- ۲- نظامی گنجوی، شاعر قرن ششم و هفتم، سراینده ی پنج گنج است.
- ۳- شیخ محمود شبستری عارف قرن هشتم هجری، سراینده ی مثنوی گلشن راز و مناجات نامه است.
- ۴- خواجه عبدالله انصاری عارف قرن پنجم نویسنده الهی نامه است.

۴۱- کدام یک از کتابهای زیر با شیوه نثر مسجع نوشته نشده است؟

- ۱- بهارستان جامی
- ۲- سفرنامه ناصر خسرو
- ۳- مناجات نامه خواجه عبدالله انصاری
- ۴- پریشان قآنی

۴۲- بیت های زیر از چند جمله درست شده اند؟

زنگ تفریح را که زنجره زد باز هم در کلاس غوغا شد
هر یک از بچه ها بسویی رفت و معلم دوباره تنها شد

- ۱- سه جمله
- ۲- چهار جمله
- ۳- پنج جمله
- ۴- شش جمله

۴۳- کدام گزینه بیشترین اشتباه املائی را دارد؟

- ۱- خواجه عبدالله انصاری، الهی نامه را به شیوه نصر و مصجع نوشته است.
- ۲- فراگیری شیوه های نشستن و برخاستن از عادات ما ایرانیان است.
- ۳- شبی در خدمت پدر رحمه الله علیه نشسته بودم و همه شب دیده بر هم نبسته و مسح عزیز بر کنار گرفته.
- ۴- پدر را گفتم: از اینان یکی سر بر نمی دارد که دوگانه ای بگذارد.

۴۴- مفهوم کنایه های زیر را بنویسید.

- ۱- از گرد راه رسیدن (.....)
- ۲- گرم چیزی بودن (.....)

پاسخنامه آزمون

۱- گزینه ۲

زیرا وجود حرف اضافه «در» قبل از کلاس، کلاس را متمم کرده است.

۲- گزینه ۴

حرم به معنی زیارتگاه است نه زیارت کننده

۳- گزینه ۳

بن فعل مضارع آمدن، «آی» می باشد

۴- گزینه ۳

فعل جمله خواند است / از فعل سوال می کنیم: چه چیزی را خواند؟ در پاسخ می گوید انشا را خواند پس انشا مفعول است نه مسند بنابراین گزینه ۳ نادرست است.

۵- گزینه ۱

این بیت یک جمله بیشتر ندارد (بچه ها در جنگل سبز، خوشحال دور هم ، جمع بودند)

۶- گزینه ۳

می خواهم آفتاب شوم. «شوم» فعل اسندی است. فعل های اسنادی (است، بود شد، گشت، گردید) و مشتقات آن یعنی صرف این فعل ها در زمان گذشته ، حال و آینده می باشد. این فعل ها اگر در جمله ای به کار رود و عبارت را به حالتی یا رویدادی در آورد جمله اسنادی است.

۷- گزینه ۲

کتاب کوچه باغ آسمان از محمد جواد محبت است.

۸- گزینه ۳

در گزینه های ۱، ۲ و ۴ هم خانواده هستند به غیر از گزینه ۳ که صفحه با کلمات دیگر آن هم ریشه نیست.

۹- گزینه ۳

به معنی غیبت کردن و پشت سر کسی حرف زدن می باشد

۱۰- گزینه ۳

گزینه ۱: غوغا، رهسپار / گزینه ۲: پیغمبر، مصحف / گزینه ۳: قصه نانموده، ظلمت، توفیق / گزینه ۴: طفولیت، طایفه

۱۱- چهار پاره : دوبیتی هایی است با قافیه های مختلف که در معنی به هم پیوسته اند و معمولاً مصراعهای زوج هر دوبیتی هم قافیه است موضوع چهار پاره: درون مایه چهار پاره بیشتر اجتماعی و غنایی (احساسی) است. شکل قافیه در قالب چهار پاره:

* _____

* _____

x _____

x _____

۱۲- گزینه ۳

در این جمله پیام و مفهوم جمله کامل است.

۱۳- گزینه ۲

گزینه ۱: تاریکی و ظلمت / گزینه ۳: متعبد و شکرگزار / گزینه ۴: غوغا و همهمه

۱۴- شب‌نم: مشبه / آفتاب مشبه به
۱۵- گزینه ۴ شب‌نم مثل آفتاب: تشبیه / شب‌نم گفت: تشخیص / شب‌نم، گل: مراعات نظیر یا تناسب
۱۶- گزینه ۲: صحیح است
۱۷- در کلاس طبیعت می‌توان زیبایی‌هایی چون آفرینش جهان هستی همچون موجودات مانند جانوران، گیاهان و پدیده‌هایی چون آسمان و دشت و دریا و آنچه که بر روی زمین و آسمان هاست.
۱۸- گزینه ۱ فارغ به معنی آسوده می‌باشد
۱۹- گزینه ۳
۲۰- گزینه ۲
۲۱- کلمات هم‌آوا: حیاط، حیات / سفر، صفر
۲۲- حرم، حرمت، تحریم، حریم، تمیز، رحمت
۲۳- مصحف
۲۴- غریب / صفر
۲۵- زائر: زیارت کننده / افق: کرانه آسمان، گوشه / زنجره: حشره کوچکی شبیه ملخ که صدای بلند و طولانی دارد؛ سیرسیرک / رهسپار: رهگذر، مسافر
۲۶- متضاد کلمات، رها: اسیر، دربند / فارغ: خسته / خفته: بیدار / غفلت: هوشیار
۲۷- ۱- خفتگان: خفته ۲- اول: اوائل ۳- قبایل: قبیله ۴- زائر: زوَّار
۲۸- ۱- آینه‌های ناگهان ۲- تنفس صبح ۳- درکوچه آفتاب ۴- طوفان در پرانتز ۵- منظومه ظهر روز دهم ۶- مثل چشمه، مثل رود ۷- به قول پرستو
۲۹- مترادف کلمات؛ غوغا: همهمه، سرو صدا / کوچ: سفر، رحلت
۳۰- هم‌خانواده کلمات؛ معلّم: علوم، علم / حرم: محرم، احرام
۳۱- ۲: غلط هنگام سخن گفتن یا نوشتن، برای انتقال پیام به شنونده یا خواننده از ترکیب کلمات در زبان استفاده می‌کنیم که به آن جمله می‌گویند.
۳۲- ۱: صحیح
۳۳- هم‌آوا
۳۴- صحیح حروف
۳۵- گلدسته / رهسپار / بی‌خبری / ناآگاهی
۳۶- الف- جمله مجموعه‌ای است به هم پیوسته از کلمات که پیامی را بیان می‌کند. جمله دارای اجزاء و ارکان است. ارکان جمله آن قسمت‌هایی هستند که اگر حذف شوند، ساختمان جمله از هم می‌پاشد. اجزای جمله آنها هستند که حذفشان به ساختمان جمله آسیبی نمی‌رساند. ب- در هنگام نوشتن املا از به‌کاربردن واژه‌های «هم‌آوا» به جای یکدیگر پرهیز شود

۳۷- فارغ
۳۸- شکرگزاری
۳۹- الف: دل و دینم شد و دلبر به ملامت برخاست ب- هر چه خدا خواست همان می شود گفت با ما منشین کز تو سلامت برخاست سوز دلت ساز کمان می شود
۴۰- گزینه ۳ شیخ محمو شبستری از عارفان و شاعران قرن ۷ و ۸ و سراینده گلشن راز است.
۴۱- گزینه ۲ سفرنامه ناصر خسرو سبکی ساده ، روان ، شیوا و سهل است.
۴۲- گزینه ۲ ۱- زنگ تفریح را که زنجره زد ۲- باز هم در کلاس غوغا شد ۳- هر یک از بچه ها بسویی رفت ۴- و معلم دوباره تنها شد
۴۳- گزینه ۱ ۱- نثر، مسجع / ۲- آداب / ۳- مصحف / ۴- بگزارد

برای دریافت فایل درسنامه فارسی

در پایه های هفتم، هشتم، نهم، دهم، یازدهم و دوازدهم

۱- خط به خط با توضیح کامل

۲- توضیح سر فصل هر فصل با شرح و بررسی همراه با تست

۳- توضیح و بررسی متن درس همراه با معنی، آرایه های ادبی، واژگان مهم املائی، دستور زبان

۴- حل و تمرین کارگروهی، خودارزیابی، دانش های زبانی و ادبی و نوشتن های هر درس

۵- آوردن آزمون در پایان هر درس همراه با پاسخنامه

۶- توضیح مفصل و جامع از متن های درس همراه با قلمرو زبانی ، ادبی و فکری و آزمون های تستی با پاسخنامه

به شماره ۰۹۱۲۴۷۴۰۸۳۰ تماس حاصل نمایید.

حسین امینیان دبیر ادبیات فارسی